

Кудінов В.А.,

професор кафедри інформаційних технологій та кібернетичної безпеки
Національної академії внутрішніх справ, кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Актуальні питання щодо визначення шляхів протидії пошкодженню телекомунікаційних мереж

Останнього часу в Україні спостерігається стрімке збільшення кількості фактів крадіжок та пошкодження кабелів у лініях зв'язку, елементів телекомунікаційного обладнання, джерел автономного електроживлення, що негативно впливає на стабільність функціонування підприємств галузі зв'язку. Це пов'язано зі зростанням вартості міді та інших кольорових металів, що провокує кримінальний світ на крадіжку кабелів з ними, а також з навмисним руйнуванням злочинцями колодязів кабельної каналізації електрозв'язку, телекомунікаційного обладнання [1].

За даними УНІАН в поточному році кількість крадіжок кабелю найбільшого оператора фіксованого зв'язку "Укртелеком" зросла на 60 % – до близько 1 тисячі випадків. Найбільш резонансні серед них, зокрема, такі:

1) в ніч з 14 на 15 червня 2017 року зловмисники вирізали і вкрали кілька відрізків многопарного мідного кабелю у Запоріжжі, в результаті чого близько 50 тисяч абонентів оператора в цьому місті, у тому числі Запорізька міськрада, залишилися без зв'язку; 2) в ніч з 29 на 30 травня 2017 року зловмисники вирізали і вкрали кілька відрізків оптичного кабелю в курортному районі Одеси – Аркадії, внаслідок чого 15 тисяч абонентів оператора на кілька годин втратили зв'язок і доступ в Інтернет [2].

Проте останнім часом збільшилися випадки саме навмисного руйнування колодязів кабельної каналізації електрозв'язку, телекомунікаційного обладнання, що має наслідком нанесення значної майнової шкоди як операторам, провайдерам телекомунікацій, так і абонентам, та проявляється у перешкодженні доступу до інформації, користуванні послугами Інтернет, кабельного телебачення на тривалий час. У м. Києві пошкодження майна найчастіше відбувається у колодязях кабельної каналізації електрозв'язку біля мостових переходів. Так, зокрема, у ніч з 12 на 13 червня 2017 року був підпал колодязів кабельної каналізації електрозв'язку біля Південного мостового переходу. А вже 23 червня 2017 року був підпал телекомунікаційних об'єктів на Дарницькому мостовому переході. Зазначене вказує про можливість існування злочинної групи, яка вчиняє підпали інфраструктури кабельної каналізації електрозв'язку [3].

Необхідно відмітити, що розкрадання та пошкодження кабельних телемереж, інших технічних засобів телекомунікацій має наслідком наступне: 1) значна частина населення України може залишитися без доступу до Інтернету і абоненти не зможуть телефонувати зі стаціонарних і мобільних телефонів навіть на екстрені номери (101, 102, 103, 104); 2) загрожує системі оповіщення населення, в т.ч. в умовах надзвичайних ситуацій; 3) загрожує належній роботі лікарняних та інших установ, своєчасному реагуванню, за необхідності, працівників інших державних органів тощо. Тобто, існують реальні ризики посягання на основи національної безпеки держави [3].

Таким чином, прямі і опосередковані негативні наслідки для суспільства і держави від неможливості надання телекомунікаційних послуг внаслідок пошкодження або руйнування технічних засобів, споруд телекомунікаційних мереж, як правило, значно більші від безпосередніх збитків суб'єктів господарювання – власників цього обладнання – внаслідок крадіжок. Адже сучасні інформаційно-телекомунікаційні технології, це не тільки можливість голосового зв'язку чи доступу до Інтернет, але й технологічна основа для систем телеметрії, віддаленого управління складними та небезпечними технологічними і виробничими процесами, автоматизованих фінансових систем, автоматизованих систем попередження про пожежу і техногенну небезпеку тощо. При цьому з кожним роком критична залежність різних аспектів життєдіяльності суспільства і держави від надійності і сталості телекомунікаційних мереж буде неухильно збільшуватиметься, хто б не був власником цих мереж.

Тобто, виникають актуальні питання щодо визначення шляхів протидії пошкодженню телекомунікаційних мереж.

Серед можливих шляхів з попередження надзвичайних подій та протидії незаконного втручання у роботу об'єктів інфраструктури кабельної каналізації електрозв'язку пропонуємо такі:

1. Відомо, що пошкодження чи руйнування магістральних ліній зв'язку з метою подальшого збуту викраденого кабелю відбувається через недосконалість правового механізму, який забезпечує відповідальність осіб, що здійснюють такі крадіжки. Тому пропонується посилити відповідальність осіб, передбачених статтею 360 Кримінального Кодексу України [4] і статтею 147 Кодексу України про адміністративні правопорушення [5], які встановлюють відповідно кримінальну і адміністративну відповідальність за пошкодження ліній зв'язку (кабельних, радіорелейних, повітряних, проводового мовлення або споруд чи обладнання, які входять до їх складу), а також за порушення і правил охорони ліній, споруд зв'язку або пошкодження кабельної, радіорелейної, повітряної лінії зв'язку, проводового мовлення, споруд чи обладнання, які входять до їх складу [6].

2. Усунути неузгодженість статті 360 Кримінального Кодексу України і статті 147 Кодексу України про адміністративні правопорушення із Законом України «Про телекомунікації» щодо термінології [3–6].

3. Сучасний стан розвитку телекомунікаційних технологій вимагає розширеного визначення матеріальних об'єктів, пошкодження яких тягне за собою відповідальність, передбачену статтею 360 Кримінального Кодексу України та статтею 147 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

4. На законодавчому рівні передбачити норму, що забороняє в точках прийому кольорового брукху приймати у населення багатожильний кабель.

5. Створити реєстр краденого телекомунікаційного обладнання.

6. Забезпечити цілодобову охорону та огляд мостових переходів працівниками відповідних підрозділів, та, за можливості, встановлення засобів відеофіксації.

Вважаємо, що комплексне використання вище запропонованих заходів дозволить забезпечити сталість функціонування телекомунікаційних мереж.

Список використаних джерел

1. Про телекомунікації: Закон України від 18 лист. 2003 р. № 1280-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1280-15/page>.
2. Крадіжка кабелю: 50 тисяч запоріжців залишилися без телефонного зв'язку. URL: <https://economics.unian.ua/transport/1976884-kradijka-kabelyu-50-tisyach-zaporijtsiv-zalishilisya-bez-telefonnogo-zvyazku.html>.
3. Щодо критичної ситуації, яка склалася через пошкодження кабельних телемереж на мостових переходах та інших об'єктах інфраструктур / Лист Інтернет Асоціації України Міністру внутрішніх справ України Авакову А.Б. від 10 липня 2017 р. № 123. URL: <http://inau.ua/document/lyst-no123-vid-10072017t-ministru-vnutrishnih-sprav-ukrayiny-avakovu-ab-shchodo-krytychnoyi>.
4. Кримінальний кодекс України: Кодекс від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page11>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page7>.
6. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення відповідальності за пошкодження телекомунікаційних мереж)» від 21 квітня 2016 р. № 4497. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58834.